

PUBLIC HEALTH CENTER
OF THE MOH OF UKRAINE

UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Olexander Yaremenko

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

STEPS:

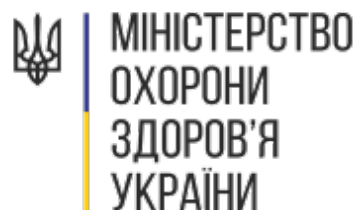
Поетапний підхід до нагляду за факторами ризиків неінфекційних захворювань в Україні, 2019

Денис Дмитрієв

Національний координатор STEPS в Україні

СПІЛЬНИЙ ЗІ СВІТОВИМ БАНКОМ ПРОЕКТ МОЗ УКРАЇНИ
ПОЛІПШЕННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НА СЛУЖБІ У ЛЮДЕЙ

Дослідження STEPS організовує Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України і Всесвітня організація охорони здоров'я в рамках спільного проекту МОЗ України та Світового банку «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей». Дослідження проводять Центр громадського здоров'я МОЗ України та Громадська організація «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка».

КОНСОРЦІУМ

спільне здійснення загального планування, виконання проекту,
підготовка аналітичного звіту

ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (ЦГЗ):

загальна координація проекту, реалізація біологічного компоненту дослідження (лабораторні аналізи), інформаційний супровід та підтримка

ГО «Український інститут соціальних досліджень імені О. Яременка» (УІСД):

реалізація соціологічного компоненту (опитування) та збір даних і зразків в рамках біологічного компоненту, фінансовий менеджмент та логістика

Мета дослідження

Визначення ключових показників, пов'язаних зі здоров'ям населення, та їх вирішальними факторами, зокрема поширеність поведінкових факторів ризику неінфекційних захворювань (НІЗ), використовуючи методику ВООЗ.

Результати дослідження будуть використані для:

- розробки та вдосконалення програм профілактики НІЗ
- покращення якості медичної допомоги в Україні

Характеристика дослідження

Цільова група:	Доросле населення України віком 18-69 років.
Географічне охоплення:	Вся Україна (окрім територій Донецької та Луганської областей, що непідконтрольні українському уряду, та окупованої АР Крим).
Розмір вибірки:	7700 (потенціальних учасників) / 4620 (результативних інтерв'ю) 8 статево-вікових груп: • чоловіки та жінки • 18-29, 30-44, 45-59, 60-69 років
Метод дослідження:	інтерв'ю «віч-на-віч» за місцем проживання респондента

Побудова вибіркової сукупності

Багатоступінева вибірка з випадковим відбором на кожному етапі:

Етап 1: Первинні одиниці вибірки (ПОВ) – відбір виборчих округів

Відібрано 66 виборчих округів з 199 наявних в Україні

Етап 2: Вторинні одиниці вибірки (ВОВ) – виборчі дільниці в межах обраних ПОВ

В 66 відібраних округах випадковим чином відібрано 642 виборчих дільниці.

Перелік складається із 70% міських дільниць і 30% сільських дільниць.

Етап 3: Відбір домогосподарств

На кожній обраній дільниці випадковим чином обирались 12 домогосподарств.

Етап 4: Відбір респондентів

У кожному домогосподарстві пропонувалось взяти участь у дослідженні 1 члену домогосподарства (автоматичний відбір одного учасника зі всіх членів домогосподарства, які відповідають критеріям включення, через додаток e-STEPS)

PUBLIC
HEALTH
CENTER

642 кластери у всіх областях України

КРОКИ дослідження

КРОК 1: інтерв'ю учасників з метою виявлення факторів поведінкового ризику та історії здоров'я, пов'язаної з НІЗ;

КРОК 2: вимірювання зросту та ваги, окружності талії та стегон, артеріального тиску і частоти серцевих скорочень;

КРОК 3: вимірювання біохімічних показників здоров'я:

- глюкози і ліпідів в крові з використанням методів сухої хімії
- У частини учасників брались зразки сечі для аналізу наступних показників:
 - рівень натрію і креатиніну в сечі (одноразовий забір)
 - рівень натрію, креатиніну, калію та йоду в сечі (24-годинний збір)

Блоки анкети

Дослідження надає можливість отримати такі репрезентативні національні дані, які можна буде порівнювати з міжнародними:

- поточний рівень вживання алкоголю та тютюну;
- поточний рівень споживання овочів і фруктів;
- рівень споживання солі;
- рівень фізичної активності;
- історію НІЗ та їх лікування;
- поточну поширеність надмірної ваги та ожиріння, підвищеного артеріального тиску, рівня глюкози в крові та холестерину.

Додатково до стандартного блоку згідно методології STEPS, було прийнято рішення про інтеграцію тем, пов'язаних із інтересами громадського здоров'я, таких як:

- психічне здоров'я (депресія та самогубство),
- насильство і травми,
- рак шийки матки (скринінг та подальший контроль).

**PUBLIC HEALTH CENTER
OF THE MOH OF UKRAINE**

*UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Olexander Yaremenko*

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

Результати дослідження

Реалізація польового етапу

Польовий етап: **08 липня – 17 листопада 2019 р.**

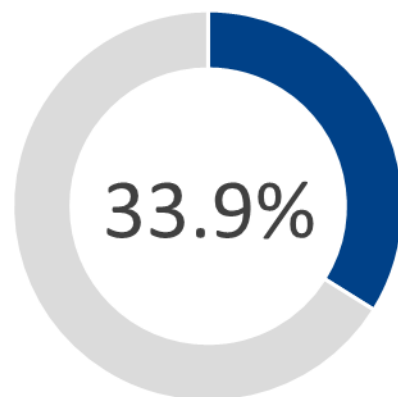
Загальна вибірка

- 642 дільниці охоплено (7704 домогосподарств).
- **4409** респонденти прийняли участь.
Рівень досяжності – 57%.
- Недосяжні:
 - 27% – Недоступні домогосподарства
 - 16% – Відмова

Вживання тютюну

Відсоток осіб, які
курять на даний час

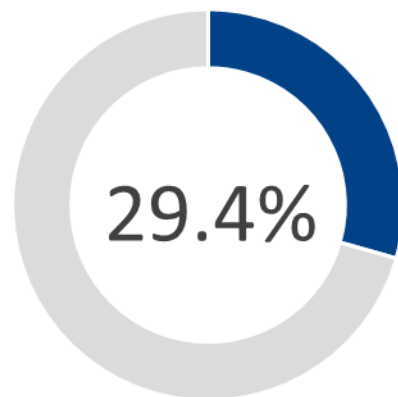
Чоловіки

Жінки

Відсоток осіб, які
курять **щодня** на
даний час

Чоловіки

Жінки

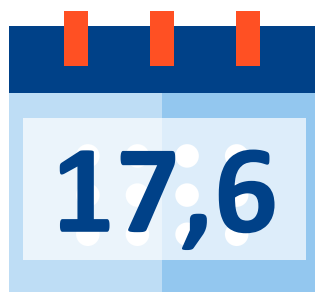

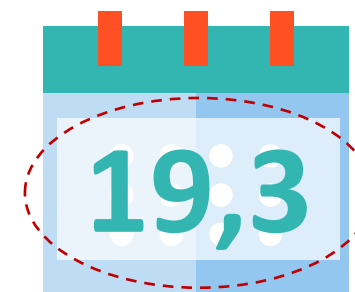
Вживання тютюну. Серед осіб, які курять щоденно:

Чоловіки

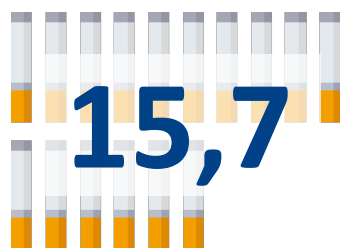
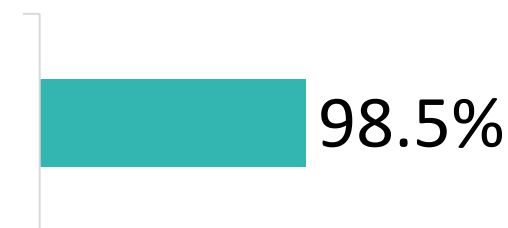
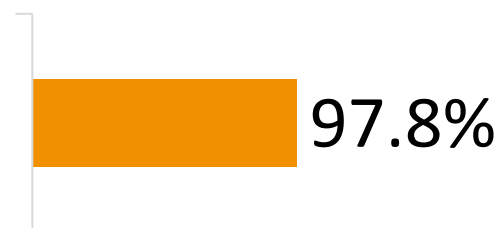
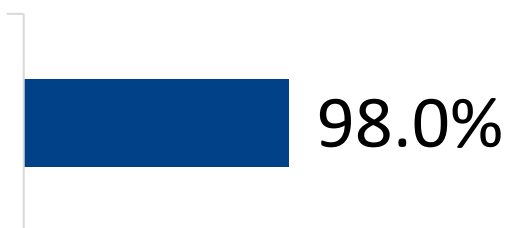
Жінки

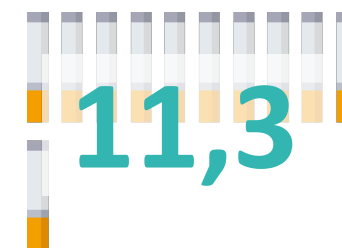
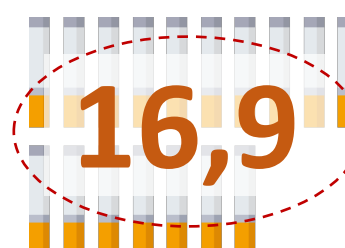
Середній **вік початку куріння** (років)

Відсоток осіб, які курять **промислово вироблені сигарети**

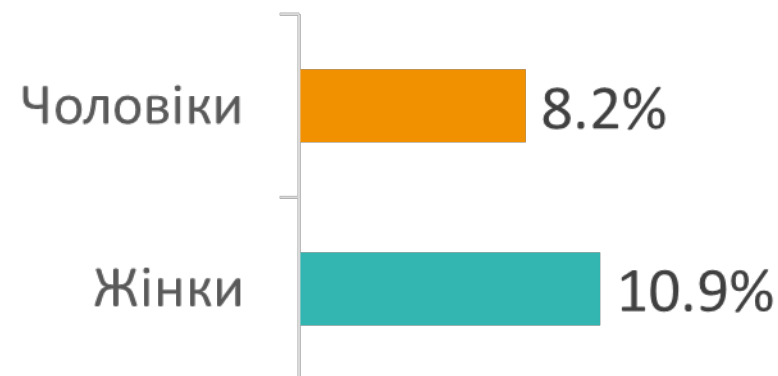
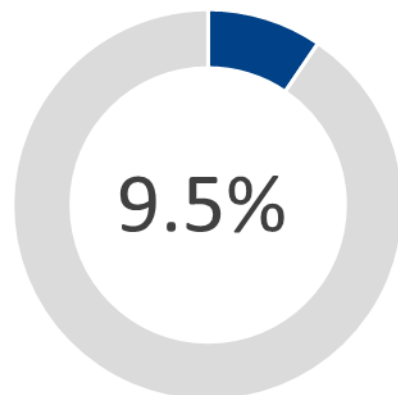
Середня **кількість** промислово вироблених сигарет, які викурюються щодня

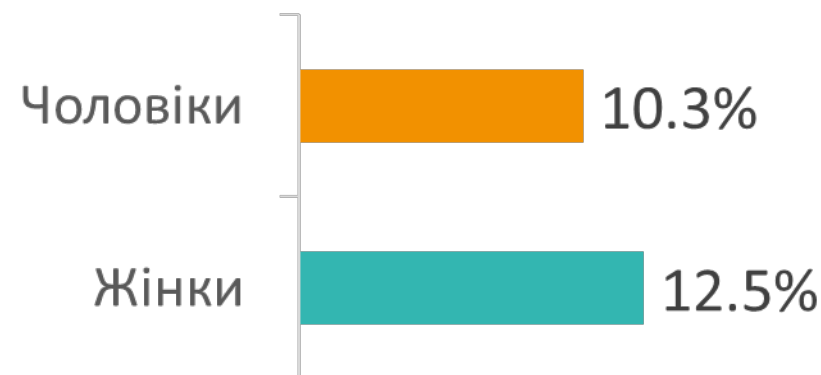
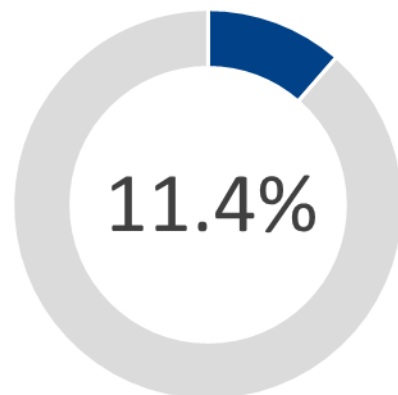

Вживання алкоголю

Відсоток осіб, які **НЕ**
вживали алкоголь
протягом **ВСЬОГО**
ЖИТТЯ

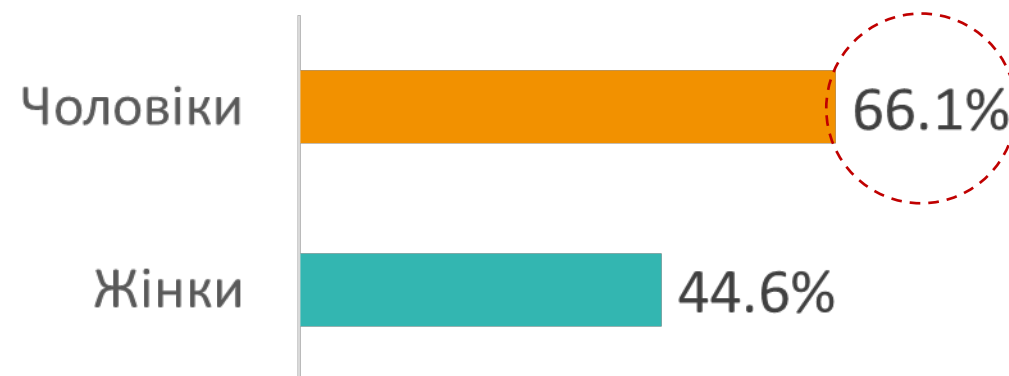
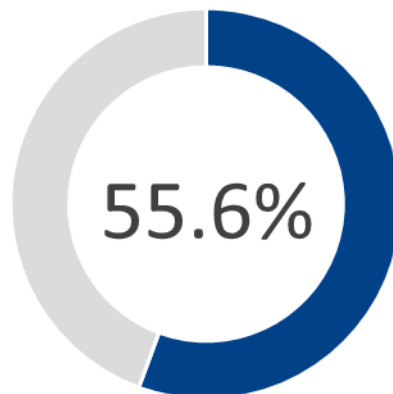
Відсоток осіб, які **НЕ**
вживали алкоголь
протягом **останніх**
12 місяців

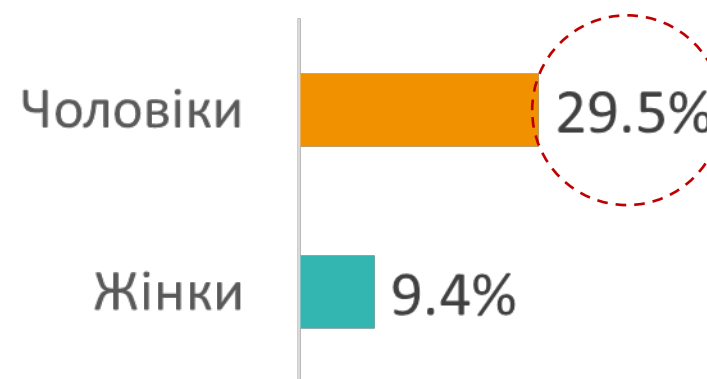
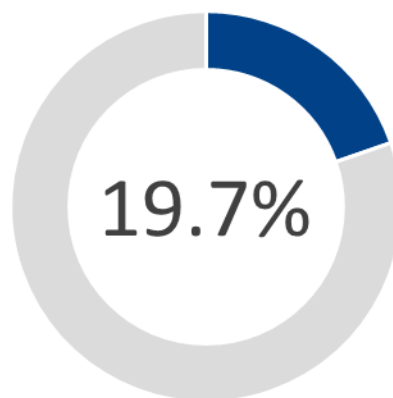

Вживання алкоголю

Відсоток осіб, які на даний час **вживають алкоголь** (вживали алкоголь протягом останніх 30 днів)

Відсоток осіб, які мали досвід **вживання великої кількості алкоголю** (6 стандартних порцій алкоголю та більше за 1 раз протягом останніх 30 днів)

Харчування. Споживання фруктів

Чоловіки

Жінки

Середня **кількість днів** під час типового тижня, коли вживаються **фрукти**

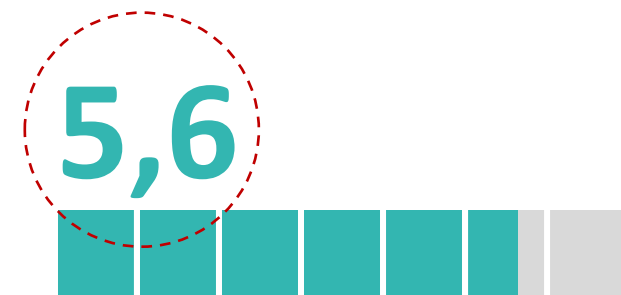
5,2

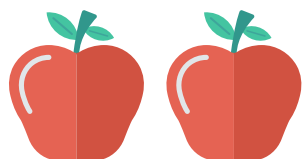
4,8

5,6

Середня **кількість порцій фруктів**, які вживаються протягом дня

2,0

1,8

2,2

Харчування. Споживання овочів

Середня **кількість днів** під час типового тижня, коли вживаються **овочі**

6,0

Чоловіки

5,8

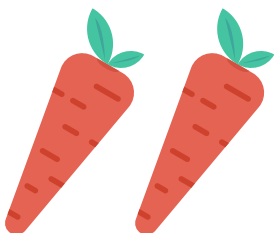

Жінки

6,2

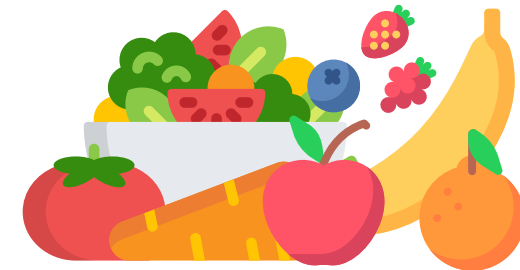
Середня **кількість порцій овочів**, які вживаються протягом дня

2,2

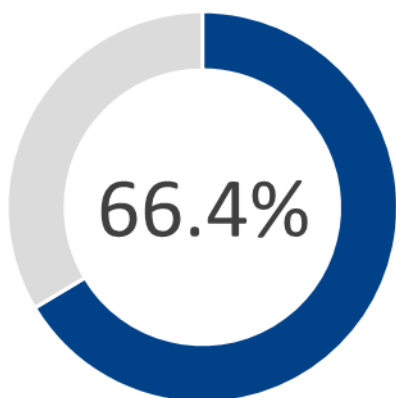
2,1

2,3

Недостатнє споживання фруктів та овочів

Відсоток осіб, які **вживали менше 5 порцій
фруктів та/або овочів** в типовий день

PUBLIC
HEALTH
CENTER

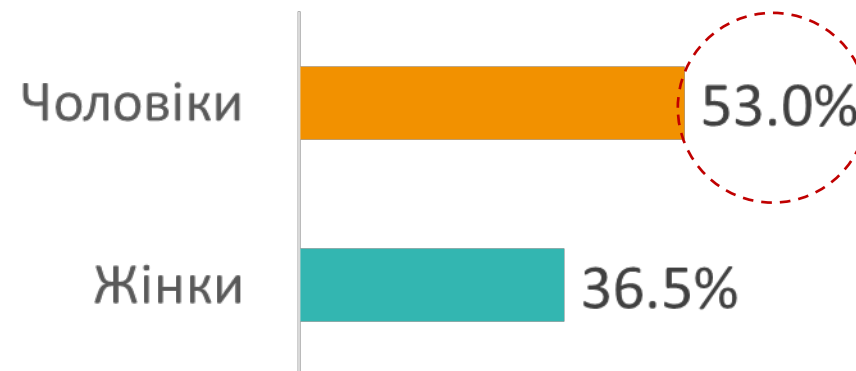
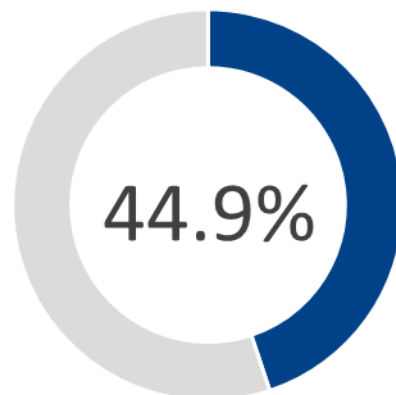

UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Olexander Yaremenko
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

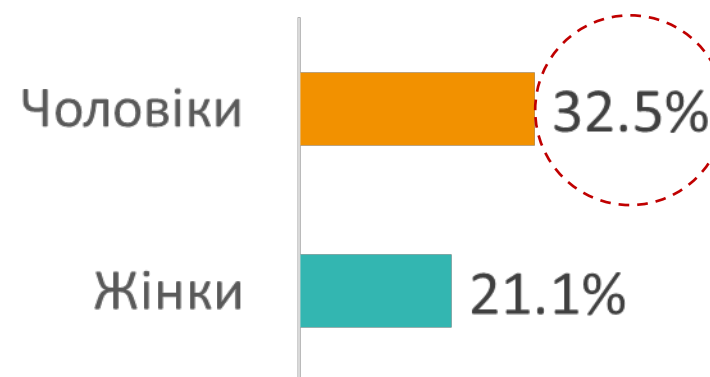
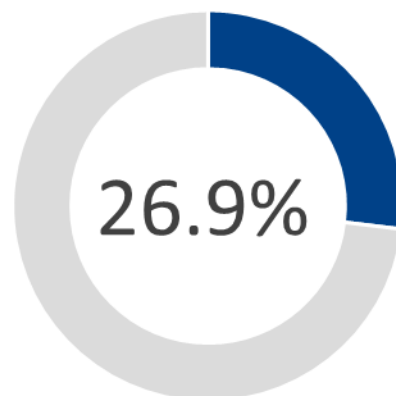

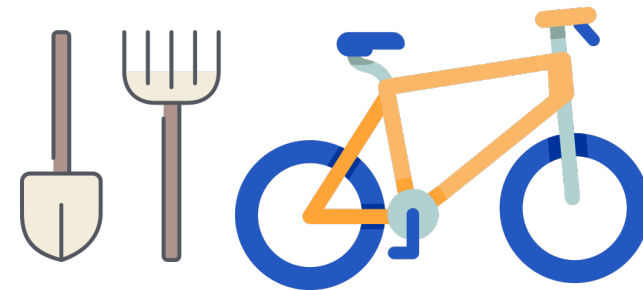
Споживання солі

Відсоток осіб, які завжди /
часто **додають сіль** або
солоний соус до їжі до або
під час споживання

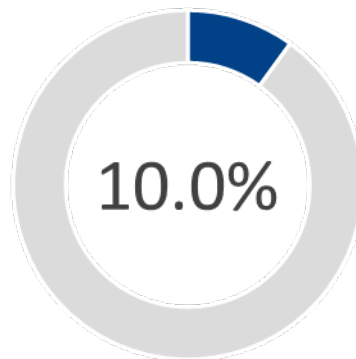
Відсоток осіб, які завжди
вживають **оброблену їжу з
високим змістом солі**

Фізична активність

Відсоток осіб з **недостатньою фізичною активністю** (визначається як <150 хвилин середньоінтенсивного навантаження на тиждень, або рівнозначної діяльності)

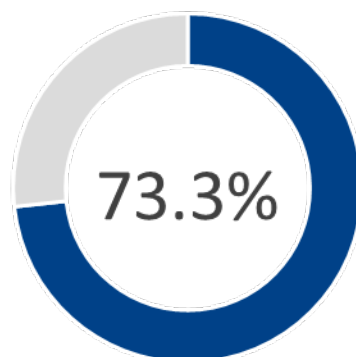
Час, витрачений на фізичну активність за день (хвилин) – медіана

217

270
180

Відсоток осіб, які **НЕ** займаються **високо-інтенсивною фізичною діяльністю**

PUBLIC
HEALTH
CENTER

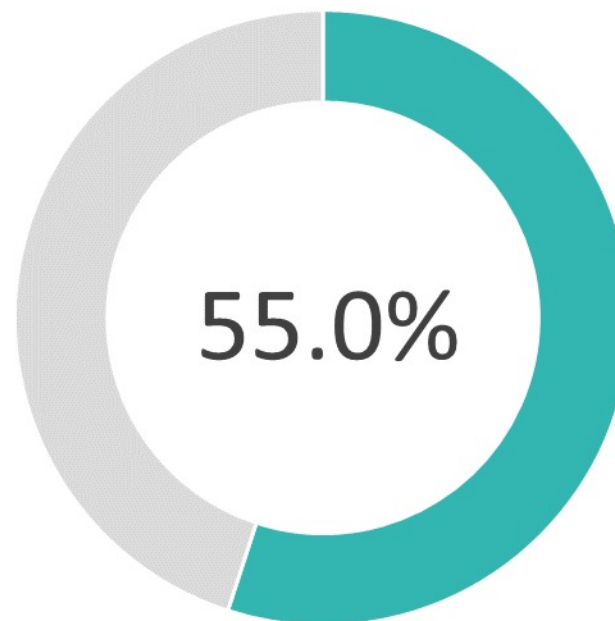
UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Olexander Yaremenko

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

Скринінг раку шийки матки

Відсоток жінок віком 30-49,
які коли-небудь **проходили**
скринінг раку шийки матки

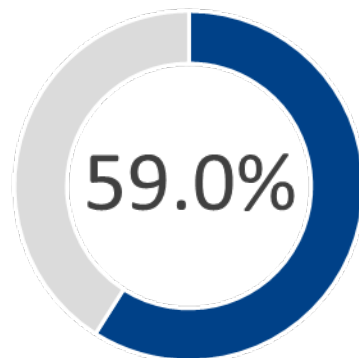
Дані фізичного огляду. BMI

Середній **індекс маси тіла** – IMT (кг/м²)

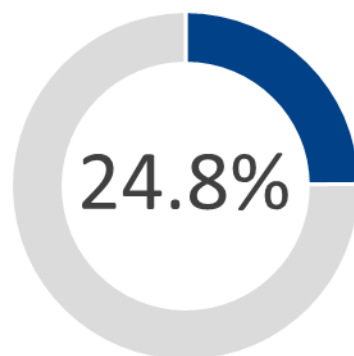
26,8

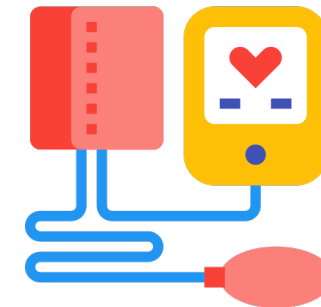
26,5
27,2

Відсоток осіб, які мають **надмірну вагу** (IMT $\geq$ 25 кг/м²)

Відсоток осіб, які мають **ожиріння** (IMT $\geq$ 30 кг/м²)

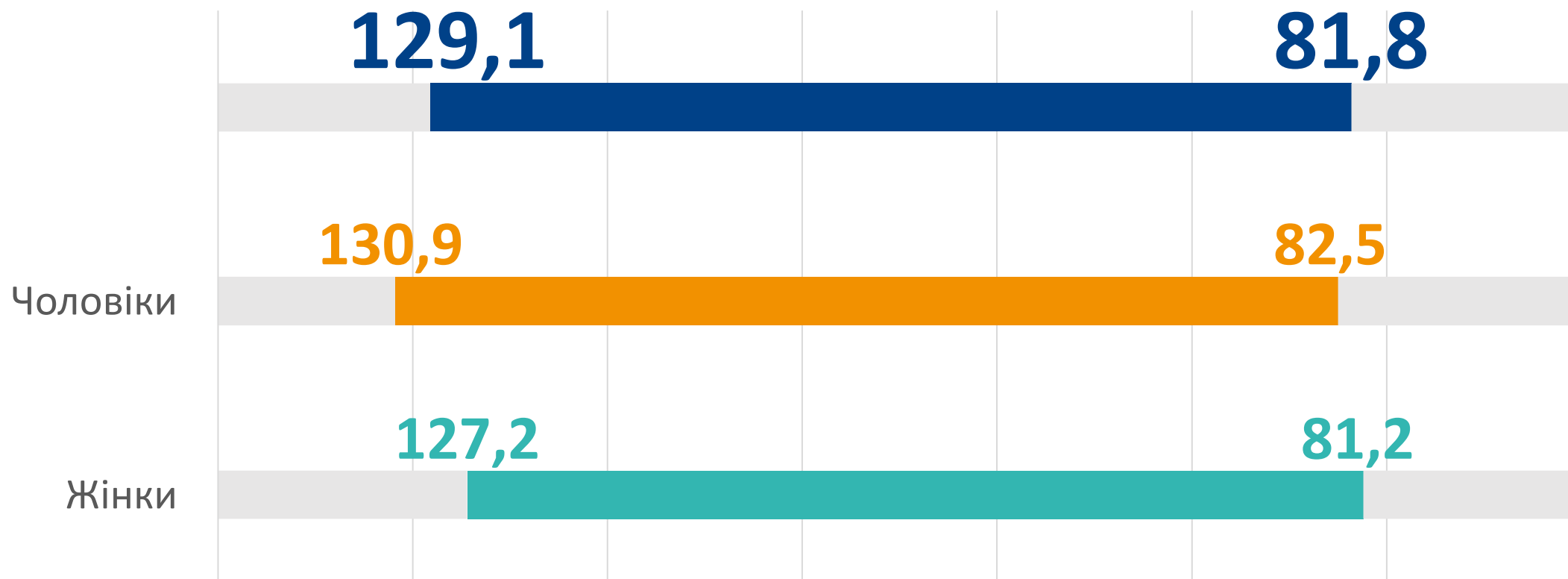

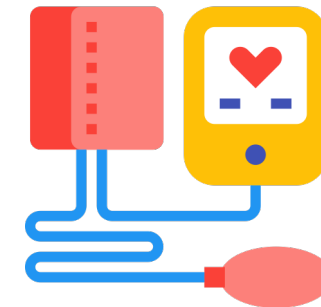

Дані фізичного огляду. Тиск

Середнє значення **систоличного тиску** –
(мм рт.ст.), у т.ч. особи, які на даний час
вживають медикаменти від підвищеного АТ

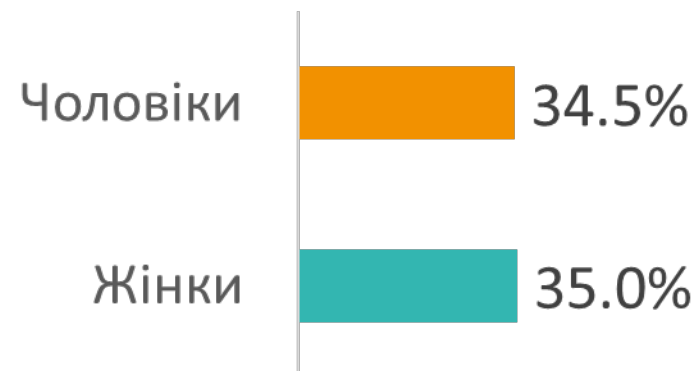
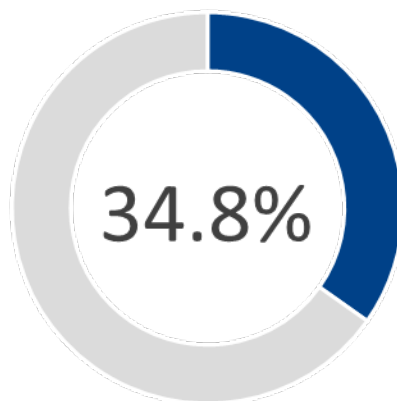
Середнє значення **діастолічного тиску** –
(мм рт.ст.), у т.ч. особи, які на даний час
вживають медикаменти від підвищеного АТ

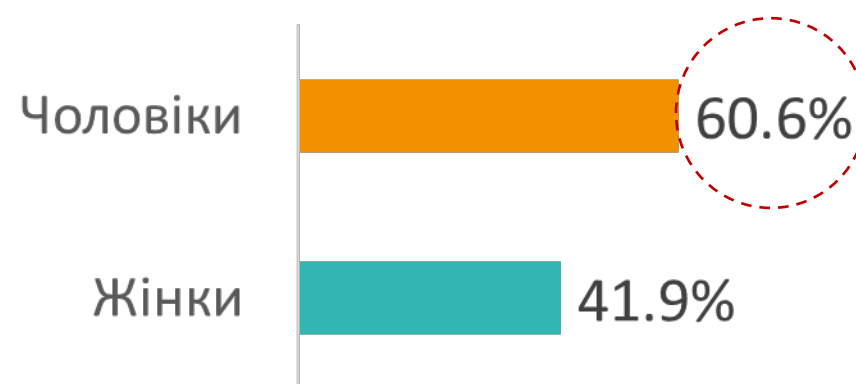
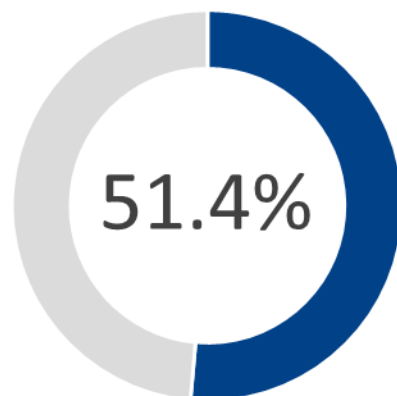

Дані фізичного огляду. Тиск

Відсоток осіб з **підвищеним артеріальним тиском** (САТ ≥ 140 и/или ДАТ ≥ 90 мм рт.ст., або які на даний час вживають медикаменти від підвищеного КТ)

Відсоток осіб з **підвищеним артеріальним тиском** (САТ ≥ 140 и/или ДАТ ≥ 90 мм рт.ст.), які на даний час **НЕ вживають медикаменти** від підвищеного АТ

Біохімічні показники. Глюкоза

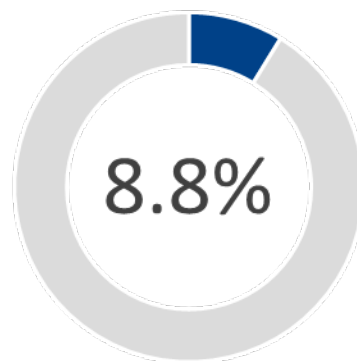
Середнє значення **рівня**
глюкози в крові – (ммоль/л)

5,1

5,1
5,1

Відсоток осіб з **порушеною**
глікемією

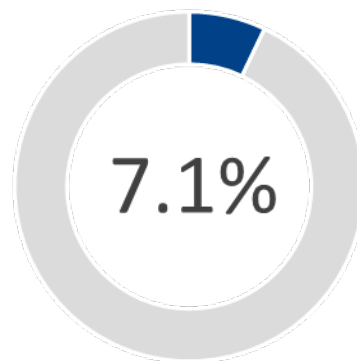
(концентрація глюкози в плазмі
венозної крові $\geq 6,1$ ммоль/л
та $<7,0$ ммоль/л)

Чоловіки 9.3%

Жінки 8.4%

Відсоток осіб з **підвищеним**
рівнем глюкози в крові
(концентрація глюкози в плазмі
венозної крові $\geq 7,0$ ммоль/л, або які
вживають медикаменти від
підвищеного рівня глюкози в крові)

Чоловіки 6.7%

Жінки 7.4%

Біохімічні показники. Холестерин

Середнє значення загального **холестерину** в крові, у т.ч. особи, які на даний час приймають медикаменти від підвищеного рівня холестерину в крові (ммоль/л)

4,7

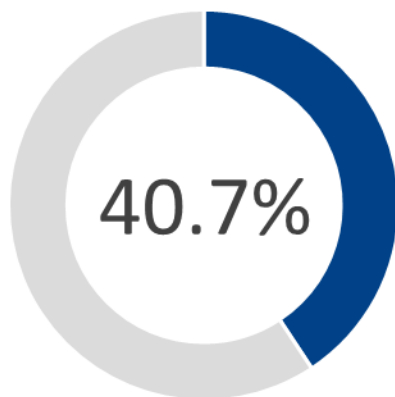
Чоловіки

4,7

Жінки

4,7

Відсоток осіб з **підвищеним рівнем** загального **холестерину** ($\geq 5,0$ ммоль/л або особи, які на даний час приймають медикаменти від підвищеного холестерину в крові)

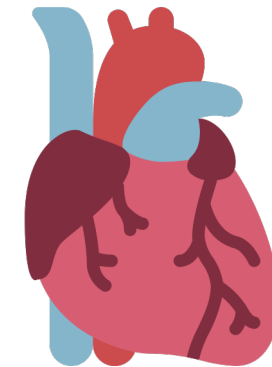

Чоловіки

40.6%

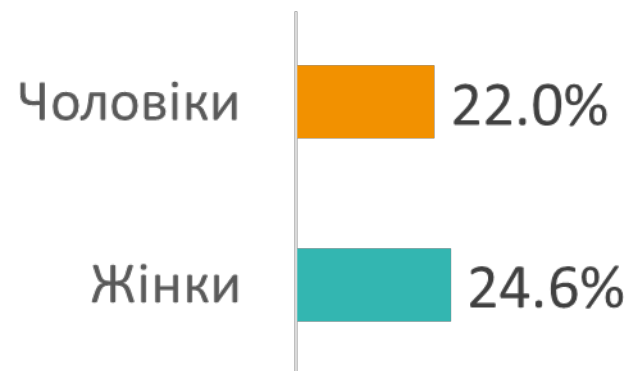
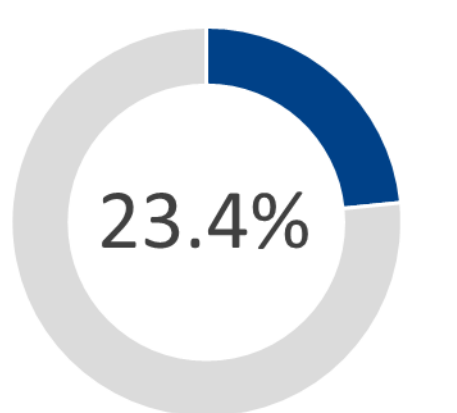
Жінки

40.9%

Ризик серцево-судинних захворювань

Відсоток осіб віком 40-69 років з
10-річним ризиком $CC3 \geq 30\%$,
або з **існуючим $CC3$**

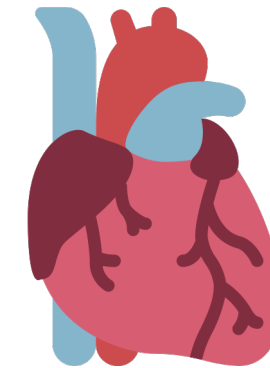
10-річний ризик $CC3 \geq 30\%$ визначається на основі віку, статі, кров'яного тиску, статусу куріння (курять на даний час АБО кинули курити менше одного року до початку проведення дослідження), загального холестерину, та діабету (діагностований раніше АБО значення концентрації глюкози в крові натщесерце >7.0 ммоль /л (126 мг/дл)).

PUBLIC
HEALTH
CENTER

UKRAINIAN INSTITUTE
FOR SOCIAL RESEARCH
after
Olexander Yaremenko
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION

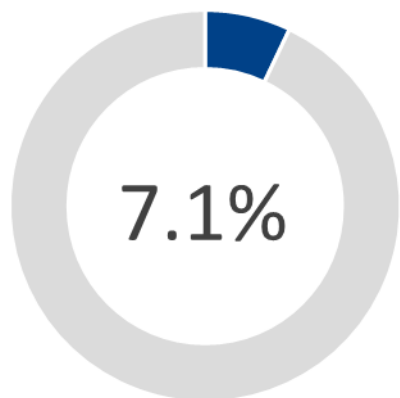

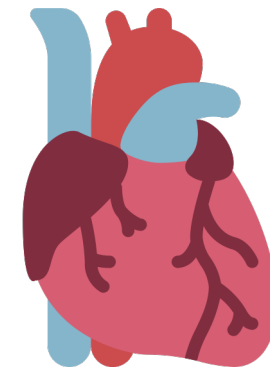
Комбіновані фактори ризику

Фактори ризику

- Щоденні споживачі тютюну
- Споживання менше ніж 5 порцій фруктів та/або овочів на день
- Недостатня фізична активність
- Надмірна вага ($IMT \geq 25 \text{ кг/м}^2$)
- Підвищений кров'яний тиск ($САТ \geq 140$ та/або $ДАТ \geq 90$ мм рт. ст. або вживання медикаментів від підвищеного КТ)

Відсоток осіб з
відсутнім ризиком,
що зазначений вище

Комбіновані фактори ризику

Відсоток осіб з **трьома або більше факторами ризику**

